

Monumentnummer*: 524944

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 10 mei 2002
Kadaster deel/nr: 82768/88

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*		
Alkmaar		Alkmaar		Noord-Holland		
Straat*	Nr*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Wilhelminalaan	11		1815 JD	Alkmaar		Westerhoutkwartier
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kad. object*		Appartement	Grondperceel
Alkmaar		E				6468

Rijksmonumentomschrijving**

Inleiding

(Voormalige) CADETTENSCHOOL in rijke neorenaissancestijl uit 1892-1893 met bijbehorend TOEGANGSHEK, gebouwd in opdracht van het Rijk naar een ontwerp van de Haagse architect J.J. van Nieukerken (1854-1913). De gemeente Alkmaar, die jarenlang had geijverd om de prestigieuze school binnen te halen, nam de helft van de bouwkosten voor haar rekening. Omstreeks 1930 werd de cadettenschool verbouwd tot stadsziekenhuis. Van het oorspronkelijk complex, dat uit meerdere vleugels bestond, resteert het vroegere hoofdgebouw dat diende als logiesgebouw, evenwijdig aan de Wilhelminalaan. De voormalige cadettenschool ligt in de Alkmaarderhout aan de noordwestzijde van de Wilhelminalaan en wordt daarvan gescheiden door een brede sloot en ruim voorterrein. Het terrein is toegankelijk via een hek op een dam in het midden van de sloot.

Omschrijving

Langgerekt symmetrisch gebouw bestaande uit een middenpartij van drie bouwlagen die door terugliggende bouwdelen van twee lagen verbonden wordt met twee sterk risalerende hoekpartijen waarvan de eerste verdieping ten opzichte van de terugliggende bouwvolumes enigszins hoger is opgetrokken. De terugliggende bouwdelen hebben middenvoor een risaliet met topgevel waarachter een leigedekt zadeldak en, evenals de hoekpartijen, een afgeplat schilddak met gesmoorde kruispannen. Op het hoge afgeplatte schilddak boven de middenpartij liggen leien in maasdekking. De middenpartij wordt middenvoor ook geleed door een risaliet met topgevel waarachter een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

leigedekt zadeldak. De buitenmuren zijn boven een hardstenen plint met geprofileerde bovenrand opgetrokken in rode machinale baksteen (formaat 21 x 5 cm) in kruisverband met snijvoeg. Het metselwerk wordt verlevendigd door banden van kalksteen ter hoogte van de onder-, tussen- en bovendorpels van de vensters, en dito sierblokken ter weerszijden van de vensters. Al het toegepaste kalksteen is crèmekleurig. De lekdorpels onder de benedenvensters zijn evenals de cordonlijst onder de verdiepingsvensters uitgevoerd in hardsteen. Onder de cordonlijst loopt een ter plaatse van de middenrisaliet onderbroken fries van oranje verblendsteen en beigekleurige kunststeen, waarin blokken kalksteen bewerkt in de vorm van een kussen, rolwerk of triglief. Ter hoogte van de verdiepingsvloeren zijn de midden- en hoekpartijen voorzien van rijk gekrulde smeedijzeren muurankers. Opvallend zijn de krijgshaftige bliksemotieven in de ankers boven de begane grond van de hoekpartijen. De hoofdingang in de risaliet van de hoge middenpartij wordt geflankeerd door kalkstenen pilasters met bovenin in reliëf een Medusakop waaronder een helm en wapens. Boven de ingang bevindt zich een grote liggende gevelsteen van kalksteen met tussen rol- en bladwerk een tekstveld waarop vroeger de naam "CADETTENSCHOOL" stond. Hierboven zijn op de eerste verdieping twee kruisvensters (vroeger twaalfruits schuifvensters) aangebracht waarboven een vergelijkbare gevelsteen met het rijkswapen temidden van vaandels en wapentuig. Het rijkswapen wordt geflankeerd door kalkstenen medaillons met rechts en profil koningin-regentes Emma, en links de nog jonge koningin Wilhelmina. De korfbogen boven de twee kruisvensters op de tweede verdieping van de middenrisaliet zijn voorzien van kalksteenblokjes. De topgevel erboven telt vier vensters: twee hoge vensters tussen twee lagere. Onder de vier vensters loopt een cordonlijst waaronder een rollaag van afwisselend rode en oranje strekken boven een uitkragende sierrand van kalksteen. Boven de twee middelste vensters bevindt zich een door kalkstenen pilasters en klauwstukken geflankeerde gevelsteen met tussen gebeeldhouwde vleugels (symbool voor de tijd) een rondnis waarin een wijzerplaat. De topgevel eindigt in een door een half rond fronton bekroonde tuit, met in het midden een overhoekse pilaster en ter weerszijden van de voet een voluut. Onderaan de met kalksteen afgedekte topgevel staat links en rechts een leeuw met (vlak) wapenschild. Hieronder is de middenrisaliet tot beneden aan toe voorzien van kalkstenen hoekblokken. Links en rechts van de risaliet telt de middenpartij op alle bouwlagen twee kruisvensters. In het midden van de hanenkammen boven de vier benedenvensters bevindt zich een gebeeldhouwde sluitsteen in de vorm van een mannenhoofd met helm. De twee kalksteenblokken in de hanenkam ter weerszijden van de sluitsteen zijn voorzien van een diamantkop. De vensters op de eerste verdieping hebben rondbogen van rode profielsteen waarin kalkstenen blokjes. De vier boogtrommels zijn uitgevoerd als kalkstenen reliëf en tonen attributen die betrekking hebben op de krijgskunde. De lateien boven de lagere kruisvensters van de minder hoge tweede verdieping maken deel uit van een kalkstenen architraaf. Het fries erboven is samengesteld uit gebeeldhouwde consoles in de vorm van een mannenhoofd, waartussen siermetselwerk van rode en oranje baksteen. De hoofden dragen een houten gootlijst. Ter weerszijden van de topgevel is op twee niveaus in het voorschild van de middenpartij een kleine dakkapel aangebracht met een overstekend dak (de twee bovenste leigedekt, de twee onderste met zink) bekroond door een spitse zinken piron met halverwege een bol. De terugliggende geveldelen ter weerszijden van de middenpartij worden afgesloten door een houten gootlijst op kalkstenen voluutconsoles waartussen oranje verblendsteen. De risaliet in het midden van beide geveldelen heeft speklagen en een spaarveld waarin drie smalle terugliggende venster-assen met op beide bouwlagen drie smalle vensters. De rijk uitgevoerde trapgevel bovenin is ondermeer voorzien van een kruisvenster met geprofileerde omlijsting, voluutvormige klauwstukken en consoles, gecanneleerde pilasters, en bovenop een half rond fronton bekroond door een piron. Ter weerszijden van de twee risalieten zijn op de begane grond drie gekoppelde vensters aangebracht, en op de eerste verdieping twee kruisvensters waarboven geprofileerde kalkstenen lateien. De rondbogen boven de benedenvensters zijn voorzien van kalkstenen blokjes, waaronder een sluitsteen met

kussenreliëf. De vulling van de boogtrommels bestaat uit siermetselwerk van rode baksteen en oranje verblendsteen.

De twee hoekpartijen tellen beide zowel op de parterre als de eerste verdieping vier paar vensters, waarboven rondbogen als in de terugliggende geveldelen. De houten gootlijst rust hier op voluutconsoles van kalksteen waartussen telkens drie terracotta reliëfs: een vierkante met afwisselend een gekroonde "W" van Wilhelmina of een dito "E" van Emma, en ter weerszijden een rechthoekige met twee gekruiste wapens. Beide hoekpartijen tellen aan de voorzijde vier gemetselde dakkapellen voorzien van een rondboogvenster en een trapgevel met een overhoekse pilaster waarvan de zeshoekige top bekroond wordt door een obelisk.

De banden en lijsten van de voorgevel zetten zich voort in de zijgevels. In tegenstelling tot de linkerzijgevel (ZW) heeft de rechterzijgevel (NO) geen fries als in de voorzijde van de hoekpartijen. Linksboven in de laatstgenoemde zijgevel zijn twee ankers als voor aangebracht. De linkerzijgevel bevat rechts op de parterre en rechtsboven gevelankers. De twee gekoppelde vensters in het midden van de begane grond en de verdieping zijn dichtgezet. Op de gevel staat een dakkapel met trapgevel als voor. Van de vleugel haaks tegen de achtergevel van de linker hoekpartij resteert nog een klein, gewijzigd muurgedeelte.

De sobere, door latere aanbouwen grotendeels (begane grond, midden- en hoekpartijen) aan het oog onttrokken achtergevel (NW) is thans bruin geverfd. De vlakke geveldelen tussen de midden- en hoekpartijen zijn vermoedelijk met één verdieping verhoogd. In het verbouwde interieur zijn de oorspronkelijke balkenvloeren nog gedeeltelijk aanwezig. De (schuine) wanden en het plafond van de zolderverdieping in beide hoekpartijen zijn betimmerd met kraalschroten. De beschoten gordingenkap van de middenpartij rust op een kapconstructie van boven elkaar geplaatste gebinten waarvan de balken samenkomen in twee zware achthoekige koningsstijlen.

De dam in de sloot voor het hoofdgebouw heeft gemetselde wanden van rode machinale waalsteen in kruisverband met snijvoeg. De op de damwanden geplaatste pijlers van het toegangshek zijn voorzien van inspringende hoeken en uitgevoerd in hetzelfde metselwerk waarin drie banden van kalksteen. Onder de onderste band wordt de plint afgesloten door een geprofileerde hardstenen bovenrand. De pijlers hebben een kalkstenen dekstuk in de vorm van een hoofdstel waarop gekruld smeedwerk en een (vernieuwde) lantaarn. De spijlen van het dubbele smeedijzeren toegangshek zijn uitgevoerd als speren. De speren hebben een getordeerde schacht en onder de speerpunt een kwast. Tegen de buitenzijde van beide pijlers is boven de sloot een waaivormig hekwerk aangebracht, eveneens voorzien van speerpunten.

Waardering

De voormalige cadettenschool met bijbehorend toegangshek op dam is van algemeen belang vanwege de cultuur-, architectuurhistorische en typologische waarde als uitwendig merendeels gaaf voorbeeld van laat 19de-eeuwse kazernebouw in rijke neorenaissancestijl, kenmerkend voor het oeuvre van de architect J.J. van Nieukerken. Het gebouw heeft situationele waarde vanwege de ligging in de Alkmaarderhout.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair verblijfsgebouw

Functie

Kazerne